
Paaske-Evangeliet og Verdens Undergang

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Paaske-Evangeliet og Verdens Undergang

4

Paaske-Evangeliet og Verdens Undergang

Paaske-Evangeliet og Verdens Undergang

Paaske-Evangeliet og Verdens Undergang.

Jp. 21-04-1935[1]

Af Sognepræst Kaj Munk.

SAADAN bad Sophus Claussen Aftenbøn i sin sidste store Digtsamling, før han døde:

Alle Atomer i Verden forlanger at sættes i Frihed, alle Nationer vil strides, og alle Forbundne vil skilles. Jeg, et Atom under Solen, jeg anraaber Lande og Bølger, Træer og Sten og Metaller, Dyr og Fugle, som aander, Strømmen i Havenes Dyb og Ilden i Bjergenes Indre: Dersom vor Stjerne kan frelses, da lad os ej volde den Skade.

Disse Vers udsendtes i 1925. I de 10 Aar, der siden da er pisket hen, er det jo ikke blevet sikrere, at "vor Stjerne kan frelses".

Engang i forrige Maaned stod pludselig paa den mørke Søndagftenshimmel Guds Straf-feris truende over Danmark. I over en halv Time hang det sælsomme Himmeltegn deroppe, glidende over fra Skikkelse til Skikkelse; et dobbelt V, en Slange. Snarere end et Ris en Snor, en Svøbe. Menneskene kiggede interesseret paa Fænomenet og diskuterede, om det mon skulde være lysende Taageskrift fra en Reklameflyver, eller om da virkelig en Meteor kan lyse saa længe. Men en og anden stilfærdig Beskuer lod sine Tanker smutte til Tysklands Oprustning, til Mussolinis Klirren med Bajonetten, til Ruslands djævelske Forsøg paa med Vold at indføre Guds Rige, til Arbejdsløshed, til Racehad, til Gudløshed og al anden Løshed, og en Middelalderfornemmelse krøb ham over Huden, naar han saa mod den flammende Trusel i Natten over sit Hoved og tænkte paa forne Menneskers Rædsel for Varsel om Jordens Undergang,

*

Det *var* en Meteor. Og naar Menneskesindet snapper efter Vejret i dødelig Angst for, at Timen omsider er nær, da de aartusindgamle Ulykkesprofeter skal faa Ret i deres Finis omnium, er det jo ikke efter luftige Himmeltegn, det slutter, men efter de synsfaste Foreteelser, vi har om os daglig: Menneskehedens Læggen sig selv øde ved gold Nydelsessyge og goldt Had.

Det er ikke ualmindeligt at se fremhævet, at vor Situation er den romerske Forfaldstids: Omkring ved Kristi Fødsel saa der væsentligt ud i Verden som nu. Der er en Del rigtigt i det, men endnu mere galt. Rigtigt er det, at i Overklassens Væsen var der en Masse af vor Tids. De romerske Damers Kunstgreb for at undgaa "Følger" af deres "Ligeberettigelser" behøver ikke at rødmes af Undseelse for ikke at kunne maale sig med Hollywoodkulturens. Ligeledigheden med Religionen gik Arm i Arm med Forhippetheden efter religiøs Sensation - dengang som nu. Og meget andet lod sig nævne. Men Forskellene er gennemgribende. Overklassen var dengang et lidet Faatal; nu er den os alle. Og en anden, fast lige saa vigtig Ting: Dengang "der udgik Befaling fra Kejser Augustus, at Alverden skulde skrives i Mandtal", bestod denne Alverden af eet Rige, det romerske; ganske vist laa der noget Kaos og flød Pokker i Vold helt ude ved Grænserne rundt omkring; men det var saa

langt væk, at det egentlig ikke kom Rom ved; man sendte et Par Legioner derud en Gang imellem; færdig med det! Den Verden, vi lever i, bestaar af Tyskland, Rusland, England, Frankrig, Japan og

U. S. A. Det gaar, saa længe de husker, at de sejler gennem Verdensrummet i samme Baad, vor arme lille gyngende Klode. Men en Gang imellem faar de jo Anfald af Idealisme og Satanisme og alle Slags kogende Lidenskab, saa hver enkelt er paa Nippet til at sprænge Baaden i Luften i Haab om selv at kunne bjærge sig ved Svømning, mens de andre drukner.

Hele Skylden er Hardeknuds. Havde han passet paa at bevare Herredømmet over England, kunde det britisk-nordiske Rige nu have styret Verden - og Tilværelsen have været til at være i.

Nej, Situationen af i Dag er mangefold alvorligere for Menneskeheden end paa Kristi Tid. Dens Livsfjende Synden har de fineste Kort paa Haanden til et lammende Slutspil, mens Døden bøjer sig frem over Spillebordet og ler og svinger sin Haandgranat.

”Jeg, et Atom under Solen”, sagde Sophus Claussen, og hvor føler vi os dog som Atomer under Solen! Hvad kan vi gøre mod den Skæbne, der svinger os i sin vældige Haand? Klynge os til Tovet, til vore Fingre er sønderlidte og vi svimle og skrigende slynges ud. De af os, der ikke i Forlystelsesjag eller Arbejdsjag kan kvæle vor Livsangst, ikke bare for os selv, men for den Jord, vi elsker, spejder i alle Retninger efter Udveje. Kan Genève frelse os? Kan Moskva? Kan Berlin? Paa denne Paaskemorgen lyder der ud over hele Verden, i alle Afkroge, paa alle Torvepladser, en Stemme: Se hen til Jerusalem!

Det er Evangeliets Stemme.

*

Og saa hører vi da igen det gamle Budskab om Gud, der saa sine Skabningers, sine stakkels Børns Nød og sendte dem fra sin Himmel sin Søn til Frelser. Han fødtes som Barn af Middelklassen, han dræbtes af Overklassen efter Opfordring af Underklassen gennem de to Verdensmagter: Akademikerne og Krigerne, men efter Fødslen og Døden kom Opstandelsen, da han ved den Magt, for hvem der hverken er Underklasser eller Overklasser, ved Guds Magt, sprængte sin Grav og viste for alle sine Disciple Saliggørelsens Vej: gennem Lidelse til Herlighed, gennem Tjeneste til Herredømme.

Saadan taler den totusindaarige Stemme, og fejler vi ved at sige, at det er Hebraisk for langt de fleste af dem, der hører eller iler forbi? Hvad Frelse er der for Verden i disse støvede Historier? Selv om vi indrømmede, at det var sandt, det hele, gør *det* saa Arbejdsløsheden mindre? Standser det Granatproduktionen?

Hertil maa svares højt og tydeligt: *Ja!*

Hvis vi alle virkelig indrømmede, dvs. gik ind under det som en Sandhed, at hans Liv var Guds Liv, saa vi søgte af alle Kræfter at leve ham i Stedet for som nu at leve os selv, da vilde denne syge Jord forandres. Hvis vi glemte vore egne Begæringer, vor Forfængelighed, vor Hævnløst, vor Sukces, og rettede vore Blikke paa hans Skikkelse, saadan som Evangelierne tegner os den, og hvert Menneske satte al sin Vilje og Formaaen ind paa at være Discipel af ham og søge Livets Mening i at tjene i Stedet for at begære, da vilde Væksterne i Paradisets tillukkede Have gro ud over Hegnet og langsomt brede sig over den forandrede Jord, pløjet

som den blev af vor Kamp med os selv og vandet af vore Taarer.

Poesi og Hedenskab! Det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke. Vi Mennesker er Afmagt. Hverken i Genève eller i Peterskirken kan vi sætte et Salatblad paa en Nælde. Kun i Haabet er vi frelste. Gud alene Sliddet!

*

Saa, saa, saa, min strenge Hr. Kritiker! Det er muligt, De har Ret. Men jeg vil bede Gud bevare *mig* for nogen Sinde at glemme en anden nytestamentlig Tankegang, den, at vi er Guds Medarbejdere; jeg vil tage mig af, at Paaskebudskabet hos en af Evangelisterne toner ud i den Befaling: ”Gaa derfor hen og gør alle Folkeslagene til mine Disciple, idet I døber dem - - og idet I lærer dem at holde alt det, jeg har befalet jer”. Og jeg vil bede om, at jeg med alle de Kræfter og Muligheder, der nu er tildelt mig, vil lige indtil min Dødstime slaas for at gøre mig selv og andre til hans Disciple.

Saa protesterer mine Angribere fra andet Hold og siger: ”Jo, men det ved De jo meget godt aldrig sker; hverken De, Hr. Pastor, eller Litvinov eller Paven i Rom bliver jo nogen Sinde nogen ret Kristi Discipel, eller faar gjort alle os andre til det, saadan at det batter noget, saa der er Syn for Sagen, at nu begynder Paradisefeuen at klatre op ad Væggen hist og her. Og mens Kristi Kirke spilder Tiden med dette haabløse Arbejde at ville sindsforandre Menneskeheden, fortsætter Produktionen af Undfangelsesforhindringsmidler og Granater omkap. Hvad saa, mine Herrer? Mens Græsset staar i Stampe, dør Horsemor af Krampe!”

Og dertil svarer jeg: ”Hvad er Formaålet med Tilværelsen? Er der en Plan med Livet? Vi ved det lige saa lidt med hele Menneskeheden som med det enkelte Menneske. Men der er eet, kristne Mennesker ved; og det er, at det onde skal bekæmpes. Baade det, der er ondt, og det, der gør ondt. Om det kan udryddes, eller om det tværtimod tager mere og mere Magt, er det ikke vor Sag at spørge om. Om Gud har naaet sit Maal med Menneskeheden og derfor nu er ved at afvikle sine Forhold, eller om han maaske er blevet træt af Jorden og er ved at kassere den, eller om han vil arbejde med den i Aartusinder endnu, alt det er Spørgsmaal, der er for teoretiske til at interessere den praktiske Jesus. ”Giv os i Dag vort daglige Brød”, ”ikke bekymre sig for Dagen i Morgen”, det er Ord af hans Mund, Leveregler for hans Tyende. Igennem to Aartusinder har dette Tyende tjent de fattige, de lidende, de vildfarende, sørget for Føde, Lægehjælp, Oplysning, og taget al den Forfølgelse paa sig, der hørte med til at foretrække de indflydelsesløse. Er de sidste Dage nær, eller skal Jorden rulle videre ind i uanede Muligheder som Satans Kastebold eller som en Frugt, der modnes til Gud? Vi ved det ikke, men vi ved, hvor vor Plads og vor Gerning er: hos den tjenende Jesus.

*

Hvordan holde sligt udsigtsløst Arbejde ud? Ingen vil dog gøde og grave om et Træ, han venter vælter i Morgen. Jo, hvis Husbonden staar hos og vil have det. Og Paaskens Evangelium, ja, det hele Evangelium slutter med de Ord: ”Se, jeg er med jer alle Dage indtil Verdens Ende”. Husbond staar hos os. Vi er bundløst afhængige af hans Autoritet. Han blev ikke i Graven som alle andre Befalingsmænd og Myndigheder, der faldt. Han sprængte den Paaskemorgen. Saa lyslevende stod han for sine Disciples Øjne, at deres Hjerter kom til

at hamre, saa vi andre tyve Aarhundreder senere fornemmer de Hammerslag inde i vore. Fornemmer dem stundom saa kraftigt, at vi faar det paa Følelsen: Ogsaa bag os staar han, som han stod hint første kristne Paaskegry bag Maria Magdalene, tilskynder os til Arbejde, opmuntrer os til Udholdenhed, skænker os af sin sejrrige Kraft og Glæde. Det faar gaa med Jorden og alle dens Beboere, som det maa; vi bliver i hvert Fald paa vor Post.

Men dybt i vore Hjerter lever der jo et lille hemmeligt Haab. Er det hedensk, eller er det kristent? Eller er det lige meget. Vi, der elsker Københavns Taarne og Indsejlingen til Aarhus, Fyns bølgende Kornletter og Hedens kongelige Ensomhed, den lille Hyldebusk ved Gavlen, den, der hvert Aar ”kommer først”, og det at gaa og grave i vor Have, og saa begynder det at regne, men vi vil da holde ud lidt endnu, og saa endte det jo alligevel med Gennemblødthed, vi, der elsker, at Englænderne er kølige og Franskmændene overstrømmende og Hollænderne tykke og Tyskerne staar Ret og Inderne tager mod alt muligt og Spanierne slaar igen, vi, der elsker Paaskeliljers Solglans og Bølgers Sitren i Maanestraaler, kort: Vi, der elsker Jorden, vi hvisker: ”Nej, den maa ikke dø, hverken den eller vi, der skælver ved dens Skønhed og Mangfoldighed. Gud, du som er den store Tusindkunstner, for hvem alt det utænkelige, uforestillelige er muligt, du vil bjærge den, og maa den dø, vil du give den en lutrende Opstandelse. Ligesom vi tror paa Kødets Opstandelse uden at ane hvordan, ligesom vi tror paa din Søns legemlige Oprejsning fra Graven, skønt vi ved, det ikke er muligt, tør vi ogsaa nok tro, at han skimtede rigtigt, den gamle Digter, din Søns Hjertensven, da han sad of fablede paa Patmos i sin høje Alderdom: Og jeg saa en ny Himmel og en ny Jord... og jeg, Johannes, saa den hellige Stad, det nye Jerusalem (og Maribo og Vejle) at stige ned af Himlen fra Gud, beredet som Bruden, smykket for sin Brudgom. Og jeg hørte en høj Røst fra Himlen, som sagde: ”Se, Guds Paulun er hos Menneskene, og han skal bo hos dem, og de skal være hans Folk”.